

ROLUL MISIUNILOR DIPLOMATICE ÎN ATRAGEREA PROIECTELOR INVESTIȚIONALE ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Călin GHEORGHIȚĂ,

masterand, anul 2025, Facultatea Relații Internaționale, Științe Politice și Administrative,
Universitatea de Stat din Moldova

CZU: 341.74:339.727.22(478)

E-mail: c.gheorghita@gmail.com

Teza de master intitulată ”Rolul misiunilor diplomatice în atragerea proiectelor investiționale în Republica Moldova” examinează contribuția misiunilor diplomatice moldovenești la promovarea investițiilor străine directe (ISD), în contextul globalizării și al statutului de țară candidată la aderarea la Uniunea Europeană (UE), obținut în iunie 2022. Într-un mediu global marcat de competiție acerbă pentru capital și tehnologie, diplomația economică devine un instrument esențial pentru statele mici, precum Republica Moldova, care se confruntă cu provocări structurale, precum resurse financiare limitate, percepții externe negative și instabilitate regională. Lucrarea analizează mecanismele prin care misiunile diplomatice facilitează ISD, evaluează impactul acestora și propune soluții inovatoare pentru optimizarea strategiilor, inspirate de practicile altor state mici din regiune. Structurată în trei capitole, teza combină abordări teoretice, analize practice și comparații regionale, contribuind la știința politică și la practica diplomatică moldovenească.

Scopul tezei este analiza și evaluarea rolului misiunilor diplomatice în atragerea ISD în Republica Moldova, identificarea factorilor care influențează eficiența lor și formularea de recomandări pentru optimizarea strategiilor de diplomație economică. Obiectivele includ: examinarea cadrului teoretic al diplomației economice, analiza organizării și activității misiunilor moldovenești, evaluarea impactului asupra proiectelor investiționale, compararea practicilor cu alte state mici (Estonia, Lituania, Armenia, Georgia, Letonia) și propunerea de soluții practice pentru Ministerul Afacerilor (MAE), Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării (MDED), Agenția de Investiții din Moldova (AIM). Problema de cercetare vizează modul în care misiunile contribuie la atragerea ISD și ce factori limitează eficiența lor, în contextul constrângerilor financiare și geopolitice.

Metodologia combină abordări calitative și cantitative, utilizând analiza documentelor oficiale (rapoarte MAE, AIM, BNM), studii de caz (proiecte precum Endava, Draexlmaier, Siemens Energy), analiza comparativă regională, sinteza datelor statistice (fluxuri ISD, exporturi, locuri de muncă) și analiza literaturii academice. Aceste metode asigură o evaluare cuprinzătoare a contribuției misiunilor și identificarea soluțiilor aplicabile.

Primul capitol stabilește fundamentul teoretic, explorând istoriografia, dimensiunile conceptuale și importanța ISD pentru statele mici. Subcapitolul 1.1 analizează evoluția istorică a diplomației economice, de la schimburile comerciale mesopotamiene la strategiile moderne ale secolului XXI. Diplomația a evoluat de la funcții politice și militare la promovarea intereselor economice, reflectând interdependența globală. Subcapitolul 1.2 definește misiunile diplomatice conform Convenției de la Viena (1961), subliniind rolul lor polifuncțional în reprezentare, negociere și promovarea economică. Subcapitolul 1.3 evidențiază importanța ISD pentru transferul de tehnologie și crearea de locuri de muncă, esențiale pentru economii mici precum Republica Moldova. Ca noutate, teza propune paradigma „diplomației hibride”, integrând funcțiile politice, economice și culturale ale misiunilor, oferind un cadru teoretic inovator pentru analiza contribuției lor la prosperitatea economică.

Capitolul 2 analizează sistemul diplomatic moldovenesc, concentrându-se pe cadrul normativ și strategic. Subcapitolul 2.1 examinează organizarea MAE, reglementată de Legea nr. 761/2001 și Hotărârea nr. 697/2017, și rolul celor 15 birouri comercial-economice (BCE) în promovarea ISD. Subcapitolul 2.2 explorează concepția națională privind relațiile economice, bazată pe Acordul de Asociere UE-Moldova și Strategia națională de atragere a investițiilor, care prioritizează TIC, agricultura procesată, energia regenerabilă și turismul. Subcapitolul 2.3 detaliază contribuția misiunilor în negocierea acordurilor bilaterale și promovarea oportunităților investiționale, evidențiind proiecte precum Endava și Draexlmaier, facilitate de ambasadele din Washington, Paris și Berlin. Concluziile subliniază că, deși misiunile contribuie semnificativ, eficiența lor este limitată de bugete reduse și fragmentare interinstituțională.

Capitolul 3 analizează practica diplomației economice moldovenești prin colaborarea tripartită, impactul asupra ISD și comparații regionale. Subcapitolul 3.1 evidențiază sinergia dintre MAE, MDED și AIM, formalizată prin grupul de lucru interministerial, care a facilitat proiecte precum ”Moldova Business Week”, generând contacte cu investitori din UE. Subcapitolul 3.2 evaluează impactul misiunilor: ISD au crescut de la 410 milioane USD în 2021 la 587 milioane USD în 2022, cu o proiecție de 620 milioane USD în 2023. Proiectele Endava, Draexlmaier și Siemens Energy au creat peste 8500 de locuri de muncă între 2016 și 2023, iar exporturile TIC și vitivinicole au crescut semnificativ. Totuși, provocări precum corupția și instabilitatea regională limitează impactul.

Subcapitolul 3.3 compară practicile Moldovei cu cele ale Estoniei, Lituaniei, Armeniei, Georgiei și Letoniei. Estonia a atras ISD de 1,5 miliarde USD prin digitalizare și utilizarea IA. Lituania a generat 1,8 miliarde USD prin branding național și parteneriate public-private. Armenia a valorificat diaspora pentru ISD de 1,2 miliarde USD. Georgia a atras 2 miliarde USD prin diplomație, iar Letonia 1,3 miliarde USD prin promovarea logisticii. Aceste state beneficiază de bugete mai mari și reforme anticorupție avansate, oferind lecții pentru Moldova: digitalizarea BCE-urilor, brandingul național, valorificarea diasporei și promovarea portului Giurgiulești ca hub logistic.

Teza demonstrează că misiunile diplomatice moldovenești contribuie semnificativ la atragerea ISD, generând locuri de muncă și diversificând economia, dar sunt constrânse de resurse limitate, fragmentare interinstituțională și percepții negative. Comparațiile regionale oferă soluții inovatoare, precum digitalizarea, brandingul național și valorificarea diasporei. Din perspectiva teoretică, lucrarea contribuie la știința politică prin analiza diplomației hibride, integrând funcțiile politice, economice și culturale, și prin aplicarea conceptelor la contextul moldovenesc. Aplicativ, teza propune soluții practice pentru MAE, MDED și AIM, aliniate la obiectivele de integrare europeană.

Recomandări

- Platforma digitală „Invest in Moldova”: Inspirată de Estonia, platforma ar promova oportunități investiționale, integrând IA pentru țintirea investitorilor;
- Campania „Discover Moldova”: Inspirată de Lituania, campania ar promova turismul vitivinicol prin festivaluri internaționale;
- Rețea economică a diasporei: Inspirată de Armenia, ar conecta diaspora (1 milion persoane) cu investitori;
- Colaborări academice internaționale: Parteneriate prin Erasmus+ cu universități precum MIT sau Politehnica București pentru transfer de know-how în TIC și energie verde;
- Promovarea portului Giurgiulești: Inspirată de Letonia, ar atrage ISD în logistică.

Teza aduce o noutate științifică prin paradigma „diplomației hibride” și analiza comparativă regională, adresând lacunele literaturii moldovenești. Aplicativ, oferă recomandări practice, aliniate la Strategia națională, pentru optimizarea diplomației economice. Cercetările viitoare pot explora digitalizarea, rolul diasporei și diplomația culturală pentru a consolida poziția Republicii Moldova ca actor economic regional.

Recomandat

Ion DULSCHI, dr., conf. univ.